

Målgruppeanalyse for SOSU-elever i Københavns Kommune

Rambøll, februar 2023

*En kort præsentation af analysens resultater og
anbefalinger*

Rapportens baggrund og formål

Gennem en årrække har fastholdelse og rekruttering af kvalificerede medarbejdere til social- og sundhedsområdet været en udfordring, såvel i Københavns Kommune som i landets øvrige kommuner. Social- og sundhedsuddannelserne har sideløbende hermed oplevet store udsving i søgningen til uddannelserne, samt et øget frafald blandt eleverne. Kombineret med en forventet stigning i antallet af borgere med behov for ældrepleje kalder det på en ekstraordinær indsats for at fastholde og rekruttere social- og sundhedsmedarbejdere.

Her spiller uddannelserne en væsentlig rolle, og Københavns Kommune har derfor igangsat et større arbejde med rekruttering og fastholdelse af social- og sundhedselever ved at sætte elevernes læring og behov i centrum for uddannelsesrettelæggelsen. Et mål, der udspringer af, at SOSU-eleverne er en differentieret gruppe, der opleves at have forskellige behov og forudsætninger i forhold til at lære og til at gennemføre uddannelserne.

Formålet med analysen er at afdække og analysere forskellige elevprofiler blandt SOSU-eleverne i Københavns Kommune og deres præferencer og behov ift. rettelæggelsen af deres uddannelse. Denne viden skal bæres med ind i arbejdet med en mere elevcentreret rettelæggelse af SOSU-uddannelserne, der skal sikre en stærkere tilknytning, større gennemførelse og rekruttering af færdiguddannede SOSU-elever til KK.

Analysen har fokus på

- hvilke elevgrupper, der kan identificeres
- hvilke behov og præferencer disse elevgrupper oplever i forhold til virksomme læringsmiljøer på skolen, i oplæringen og koblingen derimellem
- herunder med en skelnen mellem, om behov og opfølgende tiltag ift. læringsmiljøer vil være virksomme for alle eleverne, for nogle elever på tværs af elevgrupperne eller for få elever med særlige behov.

Metode og datagrundlag

Analysen bygger på tre datakilder:

Kvalitative interviews og workshops med SOSU-elever og fagpersoner: Der er gennemført fokusgruppeinterviews med 44 SOSU-elever, enkeltpersonsinterviews med 9 uddannelsesansvarlige og oplæringsvejledere, samt fokusgruppeinterviews med otte fagprofessionelle.

For at give eleverne en tydelig stemme i analysen, er det valgt at lade det kvalitative datagrundlag danne afsæt for analysen.

Supplerende **kvantitativ** analyse af elevkarakteristika på baggrund af data fra Uddannelse København, omfattende 3.001 SOSU-elever, ansat i Københavns Kommune.

Desk research over udvalgt litteratur om elevcentreret læring og virksomme læringsmiljøer

Rapportens metode og datagrundlag beskrives i rapportens kap. 1 og 3.

Analysens hovedfund

Elevekarakteristika og elevgrupper med betydning for læringspræferencer og ønsker til tilrettelæggelse af uddannelsen

Analysen identificerer **tre elevkarakteristika**, der har betydning for elevernes læringspræferencer og ønsker til tilrettelæggelsen af uddannelserne:

Betydende elevkarakteristika

Uddannelse: Det har betydning for elevernes læringspræferencer, om de uddanner sig til SOSU-hjælper eller -assistent. 66% af SOSU-eleverne i KK uddanner sig til SOSU-assistent, 34% til SOSU-hjælper

Alder: Eleverne har i nogle henseender forskellige behov på baggrund af deres alder. Rambøll inddeler eleverne i 4 kategorier: Teenagere (16-19 år = 10% af eleverne), unge (20-24 år = 16%), unge voksne (25-29 år = 16%) og voksne (30+ = 59%)

Køn: Nogle elever har behov og læringspræferencer på baggrund af deres køn. 79% af SOSU-eleverne i KK er kvinder, 21% er mænd.

Analysen identificerer desuden **otte elevgrupper**, hvor der ofte vil være elever med særlige behov til deres uddannelsesforløb.

Elevegrupper med særlige behov

Elever med sprogudfordringer: I gruppen finder man både mænd og kvinder, i alle aldersgrupper og indenfor begge uddannelser. Gruppen er forholdsvis stor.

Elever med psykiske udfordringer: I gruppen finder man særligt kvinder under 30 år, som uddanner sig til SOSU-assistent. Gruppen udgør en meget lille del af den samlede elevgruppe.

Elever med sociale udfordringer: Gruppen består typisk af kvinder under 30 år med anden etnisk baggrund end dansk

Ufaglærte indenfor SOSU-sektoren: Gruppen består især af kvinder over 30 år på begge SOSU-uddannelser.

Ufaglærte fra andre områder: Gruppen består primært af mænd og kvinder over 30 år på begge uddannelser.

Elever med faglig ballast: Gruppen omfatter både mænd og kvinder, primært over 20 år, og forekommer indenfor begge uddannelser.

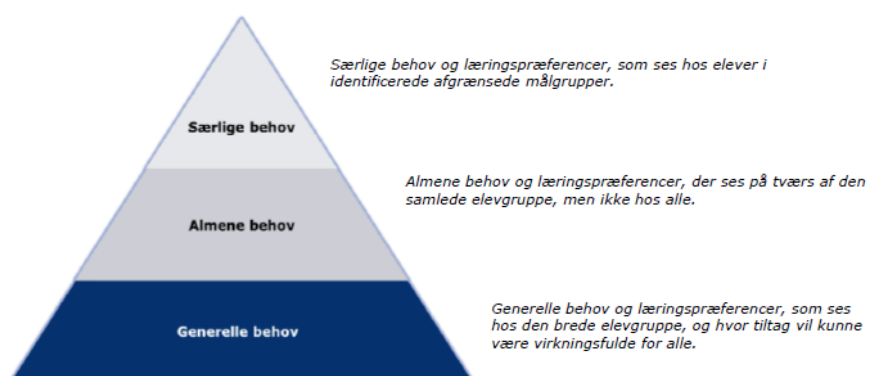
Fagligt stærke elever: Gruppen tæller både mænd og kvinder, i alle aldersgrupper og på begge uddannelser

Elever med faglige udfordringer: Gruppen består af både mænd og kvinder, der primært er under 30 år og uddanner sig til enten SOSU-hjælper eller SOSU-assistent

De identificerede elevkarakteristika og elevgrupper beskrives nærmere i rapportens kap.4.

SOSU-elevers behov og præferencer for læringsmiljøer

3 niveauer for behov og præferencer:

Generelle behov og læringspræferencer hos den brede elevgruppe

Analysen finder ni generelle behov og læringspræferencer hos den brede elevgruppe:

- Store holddannelser hæmmer elevens deltagelse og faglige udbytte af undervisningen
- Elever oplever udfordringer ved gruppearbejde
- Eleverne savner tydelige læringsmål i undervisningen
- Eleverne ønsker mere feedback fra underviserne
- Koblingen ml. skole og oplæringssted er ikke stærk nok
- Eleverne har et særligt behov for tryghed under første oplæring
- Varigheden af første oplæring opleves for lang
- Timer fastsat til studietid på oplæringsstedet fastlægges uhensigtsmæssigt
- Vejledningen på oplæringsstederne lever ikke op til elevernes behov

Almene behov og læringspræferencer på tværs af den samlede elevgruppe men ikke hos alle

Analysen peger på ni almene behov og læringspræferencer på tværs af den samlede elevgruppe:

- Flere elever savner mere valgfrihed ved gruppedannelse under skoleforløb
- Flere elever foretrækker individuelle arbejdsformer, når engagement udfordres i gruppearbejde
- Nogle elever foretrækker at gå i klasse med jævnaldrende
- Flere oplever manglende synlighed af uddannelsernes valgfag
- Fagprofessionelle oplever, at nogle elever ikke kan leve op til uddannelsernes faglige krav
- Eleverne har forskelligartede præferencer til oplæringssteder
- Nogle elever oplever, at de skal møde for tidligt under oplæring
- Oplæringssteder oplever, at de skal understøtte mange typer af elever med forskelligartede behov

Særlige behov og læringspræferencer hos elever i identificerede afgrænsede målgrupper

Analysen peger på syv særlige behov og læringspræferencer hos elever i identificerede afgrænsede målgrupper:

- Flere yngre elever deltager og engagerer sig i sociale arrangementer
- Elever med faglig ballast savner undervisning tilpasset deres faglige niveau
- Fagprofessionelle oplever et behov for fokus på dansk sygdomspleje og omsorg hos nogle elever
- Nogle mandlige elever oplever, at de har svært ved at finde kollegaer at spejle sig i
- Særligt elever med sprogudfordringer mangler længere studietid under oplæring
- Nogle elever med psykiske eller sociale udfordringer kan opleve, at store oplæringssteder er overvældende

- Nogle elever med psykiske eller sociale udfordringer kan opleve, at mange skift mellem oplæringssteder i løbet af uddannelsen forekommer uoverskueligt

Analysens fund ift. elevernes behov og læringspræferencer udfoldes i rapportens kap. 5.

Rapportens anbefalinger for det fremadrettede arbejde

Med afsæt i analysens fund peger Rambøll på otte anbefalinger til, hvordan Uddannelse København med afsæt i målgruppeanalysens fund kan foretage justeringer af SOSU-uddannelsernes forløb og tilbyde indsatser, der optimerer elevernes forskellige behov og læringspræferencer. Anbefalingerne retter sig mod hhv. den samlede elevgruppe, udvalgte elever på tværs af den samlede elevgruppe eller elever med særlige behov i specifikke målgrupper.

1. Tonet holddannelse ved opstart

Rambøll anbefaler, at

- SOSU-uddannelserne har **tonet holddannelse ved uddannelsesstart**, hvor elever opdeles i mindre hold med elever med **sammenlignelige læringsforudsætninger og karakteristika** (teenagere, faglærte, ufaglærte m. relevant erhvervs erfaring, elever med sprogdudfordringer, faglærte m.v.).
- Eleverne følger de tonede hold i en tidsbestemt periode i starten af uddannelsen, så de kan nå at danne et trygt netværk. **Derefter blandes eleverne på tværs af hold** for at skabe en divers holdinddeling, der afspejler de samarbejdsformer, eleverne møder i praksis.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

2. Kvalificeret matchning

Rambøll anbefaler, at

- Uddannelse København **styrker deres praksis for match** mellem elever og oplæringssteder, hvor **elevernes ønsker til oplæringsplads tages i betragtning**. Det foreslås, at der **etableres et matchingsgrundlag** ud fra elevernes motivation og interesse for oplæring ud fra parametre som ønske til type af oplæringssted (plejehjem, hjemmepleje, psykiatri, hospital), stedets speciale/profil (fx demens, blinde borgere, psykiatri, hjerneskade) eller strukturelle forhold (fx oplæringsstedets størrelse eller geografisk placering).

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

3. Styrket sammenhæng mellem skole og oplæring

3.1. Rambøll anbefaler, at

- Sammenhængen mellem skole og oplæring løftes ved at etablere et **fastlagt og systematisk samarbejde mellem skolen og oplæringsstederne**, hvor medarbejdere tæt på eleverne – undervisere og oplæringsvejledere – klædes på ift. elevernes faglige læring, så det kan afspejles og anvendes i oplæringen.
- Der etableres et **samarbejde om oplæringsplaner** på tværs af skole og oplæring, så eleverne tydeligere end i dag kan opstille og blive fulgt op på oplæringsmål, der kombinerer teoretisk og praktisk læring både i skole og i oplæring.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

3.2. Rambøll anbefaler, at

- Der for elever med særlige behov, hvor det vil være virksomt at disse behov kommunikeres mellem skole og oplæring, sker **en deling af viden om elevens særlige behov mellem skole og oplæring**. Dette kan evt. formidles via uddannelsesaftalen. Deling af viden kan kun ske **med elevens samtykke**.
- Der afsøges en model for etablering af **en ordning med en kontaktperson**, der sammen med eleven kan vurdere hvilken oplysningsdeling, der kan gavne elevens læringsforudsætninger, og som dermed skal informeres om til oplæringsstedet.

Niveau: Særlige behov. Målgruppe: Elever med særlige behov.

4. Systematik i vejledernes rolle på tværs af oplæringsstederne

4.1. Rambøll anbefaler, at

- Ledelsen på hvert oplæringssted i samarbejde med Uddannelse København sikrer, at der **er tydelige forventninger til oplæringsvejlederens tid til at varetage oplæringsvejledning**, så elevens faglige udbytte kan sikres. Forventningsafstemningen skal desuden omfatte **tydelighed om oplæringsvejlederens rolle, ansvar og kompetence**.
- Mulighederne for at etablere en organisering af oplæringen med **fuldtidsansatte oplæringsvejledere og en tværgående vejlederfunktion** afprøves.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

4.2. Rambøll anbefaler, at

- **Alle oplæringsvejledere som et minimum skal have gennemført basisuddannelsen** på 11 dage for oplæringsvejledere, når de påtager vejlederrollen for elever i oplæring. Dette for at sikre et ensrettet minimum af kompetenceniveau blandt oplæringsvejlederne, der kan sikre ensretning og systematik i vejledning.
- Det **undersøges, om den nuværende vejlederuddannelse er tilrettelagt** på den mest hensigtsmæssige måde, så den i størst muligt omfang understøtter oplæringsvejledernes **deltagelsesmuligheder og læring**.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

5. Understøt godt læringsmiljø og skab stærke læringsmiljøer for elever i oplæring:

Rambøll anbefaler, at

- Der etableres en indsats, som sikrer **fokus på sammenhæng mellem arbejds- og læringsmiljø** under oplæring, der er **forankret hos den lokale leder** på oplæringsstedet. De enkelte oplæringssteder skal tage ejerskab for, at de er et oplæringssted, hvor eleverne bliver inddraget som kompetente kolleger og bliver en integreret del af arbejdspladsen
- Uddannelse København med inputs fra oplæringen **udvikler inspiration og gode råd til**, hvordan man byder nye elever velkommen, integrerer dem i det kollegiale og faglige fællesskab på arbejdspladsen, og samtidig anerkender at de er under uddannelse.
- Uddannelse København systematisk følger op på **oplæringsstedernes kendskab til deres overenskomstmæssige forpligtelser som oplæringssted**.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

6. Mentorordning

6.1. Rambøll anbefaler, at

- Der etableres **en obligatorisk mentorordning** som led i SOSU-uddannelserne, hvor erfarne elever indgår i en mentorrelation med **nystartede SOSU-elever**, evt. samlet i mindre mentorklynger, der afspejler elevernes alder, erhvervs- eller uddannelseserfaring.
- Mentorerne er udvalgte og aflønnede elever fra ældre årgange og indgår i et fagligt mentorkorps, som sikrer fælles sparring og oplæring om facilitering og vejledning.

Niveau: Generelle behov. Målgruppe: Den samlede elevgruppe.

6.2. Rambøll anbefaler, at

Der tilbydes **individuel mentorordning** til udvalgte elever, der har **behov for tættere støtte og sparring** under deres uddannelsesforløb, fx grundet psykiske eller sociale forhold, der begrænser dem i deres læring. Mentorrelationen tilrettelægges efter elevens behov ift. kadence og varighed, og ordningen kan aktiveres løbende og efter behov under hele uddannelsesforløbet.

Niveau: Særlige behov. Målgruppe: Elever med særlige behov.

7. Tilbud om specialisering

Rambøll anbefaler, at

- Elever på **SOSU-assistentuddannelsen** får **øget mulighed for en faglig specialisering** gennem mulighed for valg af oplæringssted med særlig specialisering
Tilbuddet om specialisering ligger **på sidste del af uddannelsen** og kobler valgfag med oplæringsperiode 3 (3a eller 3c) og tilrettelægges på en måde, der sikrer **sammenhæng** mellem elevens **faglige motivation, valg af fag og matchning med oplæringssted**.

Niveau: Almene behov. Målgruppe: Udvalgte elever på tværs af den samlede elevgruppe.

8. Støtteindsatser ved særlige behov

8.1. Rambøll anbefaler, at

- Uddannelse København tilbyder **systematiske støttetilbud** til elever, der oplever læring og tilhør til oplæringsstedet vanskeligt i uddannelsens nuværende rammer og derfor har behov for støtte til at gennemføre uddannelsen. Støttetilbuddene skal tilrettelægges efter elevens behov og kan være **individuelle, gruppebaserede eller en kombination** heraf afhængig af karakteren af de særlige støttebehov.
- Der udvikles og afprøves en **model** for, hvordan Uddannelse København **systematisk kan anvende viden fra ansættelsessamtale og screening ved uddannelsesstart**, der kan indikere, at eleven har et særligt behov, som kalder på særlig støtte.

Niveau: Særlige behov. Målgruppe: Elever med særlige behov i specifikke målgrupper.

8.2 Rambøll anbefaler

- At der udarbejdes et **indsatskatalog**, som bygges op omkring tilbud til **elever med særlige behov** i specifikke målgrupper. De særlige støttetilbud skal kunne aktiveres løbende hen over uddannelsen og tilrettelægges, så de imødekommer de **individuelle hensyn, der er ift. den enkelte elevs læringsudbytte**, og understøtter elevens mulighed for at gennemføre uddannelsen

Niveau: Særlige behov. Målgruppe: Elever med særlige behov i specifikke målgrupper.

De otte anbefalinger til det videre arbejde er nærmere beskrevet i rapportens kap. 6.